

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Març 2025

núm. 831

Consulta del biogàs: recurs rere recurs
50 anys de la represa del ball del Ciri moianès
Berengueras i Esteve, dos periodistes de Castellterçol

El Moianès, 10 anys de comarca

NATURA I SOCIETAT

El control de l'eruga del boix a les Coves del Toll

Xavier Serrano

Antecedents

Ja fa deu anys que l'eruga del boix va arribar a Catalunya i sis que ho va fer al Moianès. A la primavera del 2019 vam iniciar el control als espais verds de Moià, mirador de la Creu i parc, com els espais més afectats. Eren erugues provinents del vol del 2018, i a l'estiu, ja amb un forta presència, vam iniciar el control a les Coves del Toll.

A la primavera començarem el monitoreig de la plaga i a instal·lar trapes per a seguir-ne l'evolució i quantificar els vols de la papallona. I a l'estiu al parc prehistòric de les Coves del Toll, jo, com a assessor i gestor de la lluita integrada, i en Gerard Fort, com a aplicador quan era necessari, hem efectuat des de llavors el control de manera ininterrompuda. Les aplicacions, però, només van ser necessàries el 2019 i el 2020.

L'eruga del boix

És un lepidòpter d'origen asiàtic, introduït pels humans de forma accidental a Europa, a Alemanya, de caràcter invasor en no tenir depredadors naturals. El seu cicle (vegeu la imatge) és l'habitual en lepidòpters: papallona - posta d'ous - erugues en diferents estadis i mides - crisàlide - papallona. Normalment presenta 2-3 cicles a l'any, el tercer reduït, encara que al Moianès sembla més un allargament del segon. Els dos vols de la papallona presenten màxims: el primer, a finals de juny i primers de juliol (just passat Sant Joan), i el segon, a finals d'agost primers de setembre, allargant-se durant aquest mes.

Els moments de màxima afectació, màxima voracitat i presència d'erugues que mengen fulles de boix i posteriorment

el càmbium corresponen al més de juliol-agost, provinents del primer vol, i a l'abril-maig provinent del segon. Això representa que a l'hivern, aquest insecte el passa en forma d'eruga petita, pràcticament acabada de sortir dels ous, envoltada d'un capoll que es fabrica ella mateixa, on ajunta fulles de boix per protegir-se del fred i dels depredadors.

Objecte i criteris

A les Coves del Toll, l'objectiu, més enllà del control de la plaga, pren rellevància la gestió dels costos:

- Costos ambientals: parc situat enmig d'Espai PEIN, de gran valor natural i afluència de visitants; cal actuar sempre amb la repercussió més baixa per a l'entorn i el medi, fauna, flora i edafologia, sense afectar els cursos d'aigües per poca que en baixi ara; la utilització d'insecticides, encara que siguin autoritzats en conreu ecològic, no deixa de tenir afectació sobre els insectes dels espais naturals, que formen part dels nostres ecosistemes.

- Costos econòmics: la zona del parc és extensa (4 ha) i per la seva orografia és difícil d'accedir a tots el racons perquè els tractaments tinguin impacte; el pressupost del parc és el que és i retirar diners d'altres necessitats podia ser necessari, però gens convenient.

- Costos antròpics: les coves reben molts visitants i, per orografia i densitat del parc, la mobilitat i el desplaçament és molt difícil amb els equipaments amb què s'hi pot accedir.

Monitoreig i control

Des del 2019 i de manera ininterrompuda col·loquem, de maig a octubre,

trampes de feromones sexuals per a atrapar adults; així valorem la intensitat de la plaga i preveiem amb antelació el grau i el moment de l'afectació dels boixos. En paral·lel i al llarg de tot l'any es busquen i detecten les erugues, ous o crisàlides i s'avalua tant la quantitat present com el nivell d'activitat i l'afectació als boixos, la defoliació. L'anàlisi i l'encreuament de totes les dades determina si cal o no actuar i el moment òptim per fer-ho.

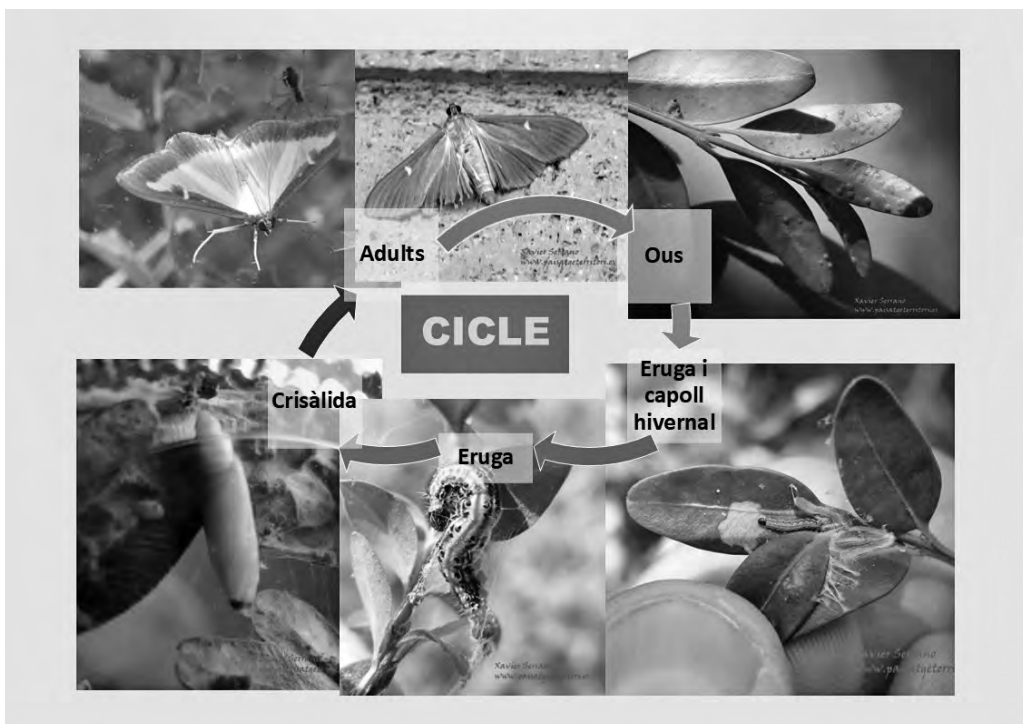
Evolució i tractaments

La primera consideració que s'havia de tenir clara és que el parc estava totalment envoltat de matollar i boscos amb boixos, i que la evolució no solament depenia de la situació dins el parc. El 2019 la plaga va arribar de forma sobtada i explosiva, tenint a l'estiu ja una forta presència d'erugues, amb molts boixos amb defoliacions importants, per la qual cosa

a començament d'agost ja es va fer un tractament per mirar d'aturar l'afectació i la propagació. A finals de mes i durant el setembre les captures de papallones van arribar a la xifra de 26.337 en un sol vol i per 13 trampes instal·lades, cosa que ja ens feia preveure l'any 2020 que ens esperava. A finals de març i sobretot a l'abril varen començar a sortir i desenvolupar-se les larves que havien passat l'hivern a les fulles dels boixos. Per això a començament de maig es va fer un nou tractament, amb resultats força positius, que ens va permetre de poder esperar el següent vol.

En el vol de Sant Joan d'aquest any les captures van estar per sobre de 12.000 papallones, amb el mateix nombre i distribució de trampes.

Cal mencionar que, encara que a les coves teníem defoliacions rellevants però no totals de boixos, als voltants, especialment al pla de Cospinar, les defoliacions i

Cicle de vida de l'eruga del boix

l'afectació de l'escorça era gairebé total. A finals de juliol vam tornar a fer tractament, amb una bona part d'erugues encara no gaire desenvolupades, però el nivell de plaga i afectació ja era enorme. El resultat d'aquest, ràpidament, es va veure superat per l'arribada des de dalt dels cingles i marges d'erugues dels voltants, que en haver consumit les fulles dels boixos es despenjaven cap al parc a menjar. Vam fer un nou tractament a inicis d'agost.

En el següent vol, sempre amb les mateixes trampes, les captures no van arribar a 1.000; suposem que les bestioles es van desplaçar a zones on poder trobar més menjar, perquè tota aquesta zona ja estava arrasada.

A les coves hi ha alguns boixos, als extrems, força defoliats i, la gran majoria, amb defoliacions visibles però parcials. En cap moment no s'arribà a afectar el càmbium, fet que permeté que aquella mateixa tardor els boixos rebrotessin i a

la primavera següent ja presentessin un aspecte força normal. Des de llavors, encara que sempre presents, l'afectació i les captures han estat testimonials.

La mitjana de tractaments que s'ha fet per a conservar els boixos, en general, en parcs ha estat d'entre quatre i cinc anuals; a les coves n'hem fet quatre en total.

Estat actual

Al llarg del 2024 hi ha hagut un repunt perceptible d'eruga en els espais verds, a Montví i, més lleuger, al parc municipal, que de moment no s'ha traslladat a les coves. Tampoc s'ha reflectit en les captures de les trampes. Això ens fa preveure una primavera tranquil·la, però incrementant la vigilància. Molts dels boixos en bosc i matollar molt afectats els darrers anys han rebrotat i es troben en llocs on no s'actua ni vigila, de manera que són un hoste fàcil de colonitzar i poder reproduir-se amb facilitat.

